

-Türk Yurdu

10930

1. yayın döneminde (1911-1918) Türk Yurdu Mecmuası'nın ortaya koyduğu görüşler. ÖZÇELİK, Nazmi. Bil. Uz. Ankara Üniversitesi, Atatürk İlk ve İnk. Tar. Ens., Ankara, 1987. 228s.
Danışman: Prof.Dr.Kazım Yaşar Koprıman.

11 MAYIS 1993

-Türk Yurdu

- Türk Yurdu (1911-1931) üzerinde bir inceleme. TUNCER, Hüseyin. Doktora. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1988. 602s.
Danışman: Doç.Dr.Bilge Ercilasun.

11 MAYIS 1993

17 EKİM 1998

32070
Yayın tarihimizde Türk Yurdu Dergisi ve derginin dil konulu makalelerinin içerik analizi (1928-1931). YURDÜRÜN (TAR), Aybike. Yüksek Lisans. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 1994. 70 s., 33 ref.
Danışman: Y.Doç.Dr.Edibe Sözen. Dil: Tr.

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

30799
Türk Yurdu Dergisi ve İdinci Meşrutiyet devri Türkçülük akımı (1911-1918). ÖZDEN, Mehmet. Doktora. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1994. 589 s., 533 ref.
Danışman: Prof.Dr.Rifat Önsöy. Dil: Tr.

YÜKSEK ÖĞRETİM KURULU DOKÜMANTASYON MERKEZİ

17 EKİM 1998

TÜRK YURDU Dergisinin 85. yayın yılı münasebetiyle:

Türk Yurdu Dergisi Üzerine Yapılan Araştırma ve Yayınlar



Mehmet UZUN

Araştırmacı

Türk Yurdu dergisi 30 Kasım 1911 tarihinden itibaren "Türk yurdu Cemiyeti"nce çıkarılmaya başlanmıştır. Bu dönem 15 Ağustos 1918 tarihine kadar devam etmiştir. Bu süre zarfında Türk Yurdu 161 sayı ve 14 cilt olarak yayımlanmıştır.

15 Mart 1923 tarihinden itibaren de Türk Yurdu dergisi "Türk Ocağı tarafından yayımlanmaya başlanmış ise de kanaatimizce yetkili organlarının kararı olmadığından yayını sürdürmek için yeterli destek bulamamıştır. Bu nedenle de: Tesbitlerimize göre III. tertibini teşkil eden 4 sayı yayımlanmıştır. 23 nisan 1924 tarihinde toplanan II. dönem, birinci Türk Ocakları Kongresi'nde alınan karar gereğince Türk Yurdu dergisi aynı adla Türk Ocaklarının resmen yayın organı olarak Ekim 1924 tarihinde IIII. tertibine ait ilk sayısıyla tekrar yayımlanmaya başlanmıştır.

Türk Yurdu dergisi 84. üncü yılını Kasım 1995 ayında tamamlamıştır. Halen de, Türk Ocakları Merkez Heyeti adına yayın hayatına devam etmektedir.

Türk Yurdu Kasım 1995 tarihli, 7. Dönem 99/445. inci sayısıyla birlikte, 459. sayı ve 47. cildi yayımlanmıştır. (1)

Türk Yurdu dergisi hakkında bu araştırmayı yaparken; yazı inkişâbı öncesi yayımlanan Türk Yurdu dergilerine daha fazla ağırlık verilmiştir.

Türk Yurdu dergisi yazı inkişâbı öncesi, 209 sayı, 23 cilt, (Dergilerin dış kapakları, ilân ve eklerinin sayfa toplamı hariç) 7162 sayfa yayımlanmıştır. (2)

Türk Yurdu dergisinde, yazı inkişâbı öncesi yayımlanan makalelerden bazıları, yine aynı dönem içinde bazı ilâve ve tamamlayıcı bilgilerle kitap halinde bastırılmıştır.

Yaptığımız araştırmalarda:

A- Türk Yurdu dergisinde kısmen veya tamamen yayınlanıp sonradan kitap halinde bastırılan eserler:

1- Ağaoğlu, Ahmet Üç Medeniyet, Ankara, Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası, 1928, 158+4 s.

Türk Ocakları Hars Heyeti Neşriyatı, Sayı: 8.

2- (Horozcu) Samih Rifat, Millî Aramız Nasıl Olmalı, İstanbul, Cumhuriyet Matbaası, 1926, 16 s. Türk Ocakları Hars Heyeti Neşriyatı, Sayı: 2.

3- Pavrus (Helphand, Alexander). Çeviren: Emin Raşid Türkiye'nin Can Damarı Devlet-i Osmaniye'nin Borçları ve İslahı. İstanbul, Şems Matbaası, 1330 (1914), 6+246 s.

4- Pavrus (Helphand, Alexander), Seçip Sadeleştiren: Muammer Sencer, Türkiye'nin Mali Tut-saklığı İstanbul, Tomurcuk Matbaası, 1977, 279+3 s. May Yayınları: 73, Büyük Dizi: 5.

5- (Tanrıöver), Hamdullah Suphi, Günebakan, Ankara, Türk Ocakları Merkez Heyeti Matbaası, 1929, 213+1 s. Türk Ocakları İlim ve Sanat Heyeti Neşriyatından Sayı: 1.

→

TÜRK YURDU (1911-1931)*

Türk Yurdu (1911/18)

22 Mayıs 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

“Türk Ocakları garplılığın mümessilleridir.. Hakikatte biz garbı mağ-
lup ederek garplılığı muzaffer kılmış bir milletiz. Biz mağlup ol-
saydık şarklılık kazanırdı. Garp mağlup olurdu. Biz kazandık güya garp
mağlup oldu. Fakat hakikatte kazanan garplılıktır.” (Hamdullah Suphi,
1925, sayı: 170-9, ss: 106)

Giriş

Türk düşüncesinin en sancılı döneminde var olma mücadelemizi dö-
nemin önemli bir dergisinde izlemek, bu çalışmanın konusu olmuştur. Ba-
tılılaşırken yaşadığımız travmatik dönüşümleri önce aydınun kendi içine
sindirilmesi gerekmektedir. Türk düşüncesi büküldü, kıvrıldı ve batı kar-
şısında nesneleşmesine öyle bir rahatlatma mekanizması buldu ki, aklın
anormal durumlardaki insiyaki bir dönüşü ile var olan ve kaçınılmayan
hal ve yok oluş birden “asla dönüş”, “yaşama hamlesi” gibi mükemmel
bir manipülasyona uğramış oldu. İşte Türk düşüncesinin “sancılı” olması
da bu manipülasyonu yaratmanın oldukça zor bir edim olmasından kay-
naklıdır; çünkü düşüncenin yarattığı aklın kendini inkârıdır. Amaçlanan,
II. Meşrutiyet’ten Erken Cumhuriyet’e akan süreçte, “batılılaşmamızın”
nasıl “normalleştirilmeye” ve “makulleştirilmeye” çalışıldığının izini sür-
mek ve her zamanki gibi Türk düşüncesinin kıvrımlarında bugün de yeni-
den kendimizi bulmaktır. Değişenlerin ötesinde 250 yıldır neyin değişme-
diğini görmektir. Sanırım yukarıda Hamdullah Suphi’nin ifadeleri Türk

* Bu makale, “Batılılaşma Çelişkilerimizin Yapıbozumu: 1911-1931 Arası Türk Yurdu Der-
gisinde Batılılaşmaya İlişkin Yaklaşımlar” adıyla, Türk Yurdu, Cilt: 31, Sayı: 288, 2011’de
yayınlanmıştır.

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

41999

"Türk Yurdu" dergisinin 1924-1970 yılları arasında çıkan sayılarında Türkiye dışındaki Türkler (İnceleme)/Turks who live out of Turkey in "Türk Yurdu" journal between the dates 1924-1970. *AYER*, İktisat, Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi, Türkiye Araştırmaları Ens., İstanbul, 1995. 286 s., 6 ref.

Danışman: Prof. Dr. Nadir Devlet. Dili: Tr.

Türk Yurdu - 13118

22 Haziran 2015

1118

Sirat-ı Mustakim
Türk Yurdu
Say-ı Tebbih
Teahisat-ı Hummiye
mevzuatı.

Revue du Monde Musulman

6^e ANNÉE.

SEPTEMBRE

VOLUME XX.

~~LES~~

~~BARMÉCIDES~~

~~D'APRÈS LES~~

~~HISTORIENS ARABES~~

~~ET PERSANS~~

NOT: Makale "SIRAT-ı MUSTAKİM" (10)
poşetindedir.

Reprinted with the permission of the Presses Universitaires de France

KRAUS REPRINT
A Division of
KRAUS-THOMSON ORGANIZATION LIMITED
Nendeln/Liechtenstein
1974

Türk Yurdu (1911/18)

Reşad (170040)

İctihad (091222)

II. MEŞRUTİYET'İN
KLASİK PARADİGMALARI
İctihad, Sebülür-Reşad ve Türk Yurdu'nda
Toplumsal Tezler



MUSTAFA GÜNDÜZ

Yazarla iletişim için mstgndz@gmail.com adresini kullanabilirsiniz.

 Lotus

2007 Ankara

Turcology, c. XXIV, 1992, s. 277-295.

Dergi / Eser
Kütüphanede Mevcuttur

31 TEMMUZ 1993

Masami ARAI

BETWEEN STATE AND NATION A NEW LIGHT ON THE JOURNAL *TÜRK YURDU*

Contrarily to the accepted opinion, there was no reject of Ottomanism among the nationalist Ottomans such as Ziya Gökalp, Ömer Seyfettin or Ahmet Hikmet; nor did they perceive at the first stage, i.e. during the 1910s, the incompatibility of Ottomanism with Turkish nationalism¹.

Advocating linguistic nationalism, the *Genç Kalemler* (Young Pens), the first focal point of Turkish nationalism among the Ottoman Turks, laid stress on the importance of maintaining the Ottoman State unified. Their very purpose in launching the periodical was to save the Empire².

The *Türk Derneği* (Turkish Association), the first nationalist organ in the Young Turk era, was also much influenced by Ottoman patriotism³. It emphasized the priority of generalizing the Ottoman Turkish language. Such a simplification was meant to unify various ethnic groups (*kavimler*) in the «Ottoman nation» (*millet-i Osmaniye*)⁴ — an aim which had been denied in an article by Yusuf Akçura in 1904, «Üç Tarz-ı Siyaset», in spite of the fact that the association had been established owing to the latter's initiative. Akçura, immediately after emigrating from Russia, had asked assistance in founding the association, of Necip Âsım and Velet Çelebi, two widely known Ottoman Turcologs⁵. Thus, nearly all the founding members of the association and contributors to the journal were Ottomans; which does not lessen the fact that the association was the first joint organization of Otto-

¹ K. Akyüz has presented an example of the accepted opinion in his recent work: «... the sterility of this Ottomanist policy whose blunder and injury were revealed by some Turkish intellectuals like Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canib, Aka Gündüz in the journal *Genç Kalemler*...» (Kenan Akyüz, «Türk Ocakları», *Bellekten*, L/196, 1986, p. 203).

² For this Salonica journal, see Masami Arai, «The *Genç Kalemler* and the Young Turks: A Study in Nationalism», *ODTÜ Gelişme Dergisi (METU Studies in Development)*, XII/3-4, 1985.

³ For the *Türk Derneği*, though in Japanese, see Masami Arai, «Toruko Kyōkai No Setsuritsu To Sono Katsudō» (Establishment of the *Türk Derneği* and Its Activities), *The Tōyō Gakuhō*, LXV/3-4, 1984.

⁴ «Türk Derneği Beyannamesi», *Türk Derneği*, I, p. 3.

⁵ Akçuraoğlu Yusuf, *Türk Yılı: 1928*, İstanbul, 1928, p. 435.

Messami Arar, Jön Türk Dönemi ve Türk
Milliyetçiliği, (Turkish Nationalism in the
Young Turk Era), trc. Tansel Demirel, İstanbul
1994, s. 81-110
Dia Ktp 40933

09 EYLÜL 1996

Gördüğümüz gibi, 1910'larda milliyetçi hareketin ilk aşamasında, Yusuf Akçura'nın çok önceleri "Üç Tarz-ı Siyaset"te yaptığı gibi, Osmanlı milleti veya Osmanlılık fikrini reddeden hiçbir milliyetçi Osmanlı yoktu. Selanik'te çıkan *Genç Kalemler*, dilde milliyetçiliği savunurken, Osmanlı Devleti'nin birliğini korumaya büyük önem veriyorlardı. Dergiyi kurmaktaki amaçları imparatorluğu kurtarmaktı. Gerçek kurucusu Yusuf Akçura olan Türk Derneği'nin yayın organı *Türk Derneği* dergisi, Osmanlı vatanseverliği etkisindeki yazılarla doluydu. Ancak bu, Osmanlıların ve Rusya'dan göçen Türklerin ilk ortak örgütü olan derneğin önemini azaltamaz. Dergiye az sayıda yazı yazmış da olsalar, Rusya'dan göçen Türkler bu yazılarında Türki halkların birliğini önemle vurgulamışlardı. Yalnız, İstanbul'da görüşlerini henüz pek yayamamışlardı. Nihayet, *Türk Yurdu* dergisinde, Osmanlıların yanısıra onlar da görüşlerini savunmaya başladılar.¹

¹ Jön Türk döneminin bu en önemli ve etkili dergisini doğal olarak pek çok araştırmacı incelemiştir. Ancak, ne Paul Dumont'un *Türk Yurdu* üzerine yolaçıcı çalışması, ne de E. Ju. Gasanova'nın eserleri Rusya göçmenlerinin düşünceleriyle Osmanlılar'ın düşüncelerini karşılaştırmaz. (Paul Dumont, "La Revue *Türk Yurdu* et les musulmans

II. Meşrutiyet Devrinde Türk Yurdu Cemiyeti ve Türk Yurdu Mecmuasının Eğitim Faaliyetleri

Dr. Mustafa GÜNDÜZ

Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi / ELAZIĞ

Özet: Türk Yurdu dergisi Türk basın ve düşünce hayatının en uzun süreli yayın organlarından biridir. 1911'de çıkmaya başlayan derginin temel özelliği, son dönem Osmanlı hayatındaki toplumsal, siyasi ve kültürel buhranlardan kurtulabilmek için Türkleri merkeze alan bir siyaset izlemesidir. Türk Yurdu Cemiyeti birçok alanda eğitim ve yayın ve faaliyetlerinde bulunmuştur. Bu yayınlarda Türk toplumunun içinde bulunduğu zorluktan kurtulabilmesi için öncelikle eğitimi düzeltmek gerektiği öne sürülmüştür. Bu sorunlara çareler bulmak amacıyla da çeşitli etkinlikler yapılmıştır. Bunlar içerisinde, dergi ve gazete çıkarmak, kitap basmak ve bunların dağıtım ve satışını yapmak, seminerler düzenlemek, okuma yazma kursları açmak, Türk dilinin sadeleşmesine çalışmak, alfabe reform çalışmaları yapmak, talebe yurtları açmak ve yurt dışına talebe göndermek gibi faaliyetler vardır.

Bu yazıda Türk Yurdu dergisinin ve bu dergiyi çıkaranların eğitim faaliyetleri incelenmiştir. Araştırma büyük ölçüde dönemin süreli yayını Türk Yurdu üzerinden yapılmıştır.

Anahtar Terimler: Türk Yurdu, Türk Yurdu Cemiyeti, II. Meşrutiyet, Eğitim. Son Dönem Osmanlı Aydınları, Yusuf Akçura.

The Primarily Educational Activities of Türk Yurdu Journal in Second Constitution Period

Abstract : Türk Yurdu Journal had been pressed in Turkish press at the first time in 1911. The basic characteristic of this journal is sociologic and politic. Main goal of journal was trying to research that causes of decline of society and Ottoman state. Hereafter, second aim of journal was producing solutions for problems of society. Türk Yurdu Association had made educational activities on several areas in a country. Some of them are to publication of books, journal and booklets, to open school, dormitory, and courses, to make seminar and panel, to try reform for alphabet and simplification of language. Türk Yurdu members took very important notice of education. In this study educational activities between 1911-1917 of Türk Yurdu Journal and their members have been researched.

Key terms: Türk Yurdu, Türk Yurdu Association, Second Constitution Period, Education, Late Ottoman Intellectuals, Yusuf Akçura

Giriş

"İrfan ve terbiye bir memleketin bütün müessesâti ile alakadardır. Teşkilât-ı maârif bir itibarla teşkilât-ı iktisâdiye, teşkilât-ı askeriyeye, teşkilât-ı siyâsiye ve adliye demektir. Memleketin siyâseti, kuvveti, iktisâdı... hep mektebe bağlıdır. Çocukluğun ve gençliğin terbiye ve ta'lim tarzına baka-

rak âtiyi keşfedebilmek mümkündür."¹

Türk Yurdu mecmuası, Türk kültür hayatının en uzun süreli çıkan dergileri arasında liste başıdır. 31 Ağustos 1911'de Kurulan Türk Yurdu Cemiyeti'nin yayın organı olarak ve 'Türklerin faydesine çalışmak' meslek ve

maksadıyla Yusuf Akçura'nın önderliğinde 30 Kasım 1911'de çıkarılmaya başlamıştır. Bu tarihten sonra ara ara farklı sebeplerden dolayı yayınına ara vermek zorunda kaldıysa da, 2005 yılında başlangıçtaki felsefe ve amacına uygun tarzda yaşamını devam ettirmektedir. Türk Yurdu, okuyucularına her dönemde eğitim, siyaset ve milliyetçilik vb. konularda son derece zengin bir içerik sunmaktadır. Yayın hayatı boyunca, bu derginin yazarları ve fikirdaşları sadece dergide yazı yazmakla yetinmeyip, yazdıklarının arkasında olduklarını göstermek için somut adımlar da atmışlardır. Bu yazıda Türk Yurdu dergisinin ve maiyeti altında çıktığı Türk Yurdu Cemiyetinin kuruluş yıllarındaki eğitim faaliyetlerini derginin verileri ışığında değinilecektir.

Türk Yurdu Cemiyeti mensupları eğitime ve halkın aydınlatılmasına büyük bir önem vermişlerdir. Osmanlı devletinin içinde bulunduğu buhrandan kurtulabilmesi için eğitime büyük bir misyon yüklenmiştir. Eğitimin temel amacı olarak "seciye sahibi adam yetiştirmek"² görülmüş ve bunun bilhassa hür bir milletler için çok önemli olduğu vurgulanmıştır. Bu bakımdan eğitim faaliyeti olarak öncelikle okul ve talebe yurdu açmaya teşebbüs edilmiş bunun yanında sıkı bir yayın faaliyetine girilmiştir. Bunların başında dergi, gazete ve kitap yayınlamak, bunların tanıtımını yapmak başta gelmektedir. Türk Yurdu her yıl sonunda geçen bir yılda yapılmış olan eğitim faaliyetlerine yönelik bir bilanço vermiştir. Kurulan dernekler, derginin yaptığı işler, çıkarılan kitaplar ve yapılan dağıtımlar, çocukların, kızların ve kadınların eğitimine yönelik gelişmeler üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Örneğin, 1912 yılında eğitim alanındaki gelişmeler şöyle özetlenmiştir:

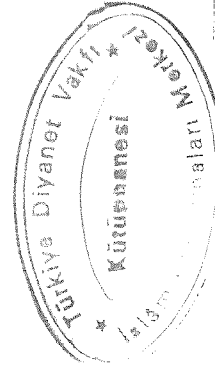
"Türk Derneği, Türk Bilgi Derneği adında yeni bir dergi yayınlamaya başlamıştır. İslâm Mecmuası adında Türklüğe ve İslâm'a hâdim bir dergi yayınlamaya başlamıştır, Türk Ocağında yapılan faaliyetler geçen yıllardan kat kat fazla olmuştur. Bu faaliyetlerden bazıları, konferans, okuma yazma eğitimleri, farklı alanlarda açılan kurslardır. Türk Ocak-

ları vasıtası ile Anadolu'nun bir çok şehrinde Türk millî intibahının uyanması için çalışmalara başlanmıştır. Bu amaçla dergiler çıkarılmıştır. Bunların başında, Al Sancaklar, Türk İlleri, Türk Çocukları, Tanlar, Anadolu'lular, Köylüler, Babalık, gelmektedir. Yeni Turan adında Türklüğe fevkalâde yararlı bir kitap yayınlanmıştır. Türk tarihi ile ilgili telif ve tercüme kitaplar basılmıştır. Çocuk edebiyatı ile ilgili olarak Çocuk Dünyası adında bir mecmua çıkarılmaya başlanmıştır. Türk Yurdu Kitaphanesi adında Bab-ı Âli'de bir kitap mağazası hizmete girmiştir..."³

Eğitim çalışmalarına büyük önem veren Türk Yurdu'nun teşebbüslerine 1912'de kurulan Türk Ocağı da büyük katkıda bulunmuştur. Bu tarihten sonra dergi Türk Ocağı ile paralel çalışmalar yürütmüştür. Türk Yurdu Cemiyeti'nin kuruluş amaçlarından biri, 'Türklüğe hizmet edecek talebe yetiştirmek ve talebe yurtları yaptırmaktır'. Orenburglu zengin bir Tatar Müslüman olan Mahmut Bay Hüseyinov Osmanlı İmparatorluğu'nda 'hayır işlerinde kullanılmak üzere' büyük bir miktar para bağışlamıştır.⁴ Bu paranın kullanım hakkı Yusuf Akçura'da olduğu için o da eğitim hizmetlerine ağırlık vermiştir. Bu para sayesinde dergiler çıkarılmış, konferanslar verilmiş, talebe yurdu yaptırılmaya çalışılmış, kurslar açılmış, öğrencilere burslar verilmiş ve öğrenci derneklerine yardımlar yapılmıştır. Eğitim alanında yapılan çalışmaları beş ana başlık altında şöyle toplamak mümkündür:

1. Talebe Yurdu Yapımı

Türk Yurdu Cemiyeti tarafından Rusya, Orta Asya ve diğer bölgelerden tahsil için İstanbul'a gelen talebelerin ikamet edebilecekleri bir talebe yurdu yapmak için çalışmalara başlanırsa da, bu teşebbüs başarıyla neticelen-dirilememiştir. Şehzâdebaşı'nda yapılması planlanan talebe yurdunun arsası alınmış, mimarı tayin edilmiş ve projesi çizilmiştir. Binanın teknik sorumluluğunu Mimar Kemaldin üstlenmiştir. Türk Yurdu'nun verdiği habere göre 1328/1912 Nisanında yurdun ihalesi yapılacaktır. Yurt, Osmanlı-Türk mi-



Türk Yurdu (191118)

Ömer Eğecan Bey
hediye etti: 04/05/2002

31 ADA 440

167336

Doksanıncı Yılda
TÜRK YURDU
(1911-2001)
BİBLİYOGRAFYASI

T.C. Milliye Bakanlığı Vâkfi	
İslâm Araştırmaları Merkezi	
Kütüphanesi	
Dem. No:	167336
Tas. No:	016 TUN.T

Hüseyin TUNCER

Ankara, 2002



KÜLTÜR BAKANLIĞI YAYINLARI/1214
Kaynak Eserler Dizisi/48

**TÜRK YURDU (1911 - 1931)
ÜZERİNE BİR İNCELEME**

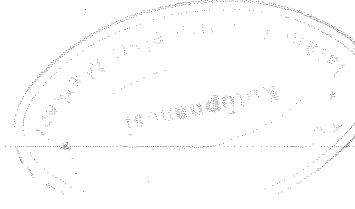
Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	52477
Tas. No:	T 819.31 TUN.T

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin TUNCER

1990
Anteora

“Türk Yurdu” ve Türk Ocakları Literatüründe Unutulan Türk Yurdu Dergileri

MEHMET UZUN



Türk Yurdu dergisinin II/I. Tertibi meydana getiren sayılarına şimdiye kadar ne *Türk Yurdu* koleksiyonlarında rastlanmış,¹ ne *Türk Yurdu* bibliyografalarına dahil edilmiş² ne de *Türk Yurdu* dergisi ile ilgili verilen teknik ve genel bilgilerde bu sayılardan bahsedilmemiştir.³

Kitaplığımızda mevcut ve *Türk Yurdu* II/I. Tertip olarak *Türk Yurdu* koleksiyonuna dahil ettiğimiz 4 sayısından başka sayılarının yayınlanıp yayınlanmadığını araştırma ihtiyacı duyduk. Bu sayıların daha fazla olabileceği düşüncesinden hareketle yaptığımız araştırmalarda daha fazla sayıya rastlayamadık. Ancak, içimizdeki şüpheler bitmedi. Nitekim 23 Nisan 1340 (23 Nisan 1924) tarihinde toplanan II. Dönem “Birinci Türk Ocakları Kongresi Zabıtları”nda, Garbıkaraağaç (Acıbayam) delegesi, Ahmet Hidayet Bey “*Türk Yurdu* birbuçuk sene evvel neşrine teşebbüs edilerek İKİ-ÜÇ numaradan sonra akim (neticesiz) kalmıştır.” Eskişehir delegesi Yusuf Akçura Bey: “*Türk Yurdu* denilince benim de mes’uliyetim var. *Türk Yurdu*’nu, uzun zaman ben çıkarmışdım...” “... *Türk Yurdu* Harb-i umumi esnasında kapandı.

Esbabını; o zaman İstanbul’da olmadığım için bilemiyorum. Yalnız fazla masraftan olduğu zannındayım. Ben kapanmış buldum. Bil’ahire burada bi’l-hâssa Hamdullah Suphi Bey’in himmetiyle *Ocağın nâşir-i efkârî olmak üzere çıkarmaya başladık. İKİ-ÜÇ nüsha sonra yürümedi...*”

“... Evvelki nüshaları takip etmek suretiyle ve vezaif-i neşriyesinin daha müfit olacağı mülâhazasıyla *Türk Yurdu*’nun, Türk Ocağı’nın nâşir-i efkârî olarak çıkarılması muvafıktır” demektedirler.

Biz, Ahmet Hidayet Bey’in *Türk Yurdu* dergisinin II/I. Tertip sayılarıyla ilgili: “İki, üç nüshadan sonra akim kalmıştır” ifadesiyle Yusuf Akçura Bey’in “*Ocağın nâşir-i efkârî olmak üzere çıkarmaya başladık. İki-üç nüsha sonra yürümedi*”⁴ ifadelerinden şu sonuca varıyoruz:

Kongre tarihi 23 Nisan 1924, kitaplığımızda mevcut 4 sayı *Türk Yurdu*’larının tarihi: 15 Mart 1923 - Haziran 1923’dür. Aradan bir yıla yakın geçen zaman içinde *Türk Yurdu* çıkmıyor. 23 Nisan 1924 tarihli II. Dönem Türk Ocakları Birinci Kongresi Zabıtları’na göre, en yetkili zevat: *Türk Yurdu*’nun iki-üç sayı çıktığını

beyan ediyorlar. Halbuki bizim kitaplığımızda 4 sayısı mevcuttur.

Yukarıdaki izahat doğrultusunda daha fazla çıkmadığı sonucuna varılarak şüphelerimiz sona eriyor. Buna rağmen bu köşeden gözümüzü ayırmıyorum.

Türk Ocakları II. Dönem, Birinci Kongresi’nde yapılan müzakereler sırasında: Kongre başkanı ve Antalya Türk Ocağı delegesi Ahmet Ağaoğlu:

- “*Türk Yurdu* benim evimde teessüs etmiştir ve Harb-i Umumi’den evvel, Ocaklardan evvel teessüs etmiştir...”⁵

İzmir delegesi Vasıf Bey: “... Efendim bizde iki müessese var. Biri *Türk Yurdu*, diğeri ‘Türk Ocağı’dır. İlim nokta-i nazarından da bize fikir veren *Türk Yurdu*’dur. Bu mecmua milliyetçilik nokta-i nazarından hepimizin hocasıdır. Cihan şumûl bir şöhrati de vardır. En büyük faydası, gençliğe müessir olmasıdır. İsmi ortadan kaldırmak doğru değildir. Şimdiye kadar hususi bir mecmua olarak çıkıyordu. Şimdi doğrudan doğruya *Ocağın* resmî mecmuası olacaktır.”⁶

Kongrede devam eden müzakerelerde: Çıkarılacak mecmua, *Türk*



yayımını sürdürür: Edebiyat, eğitim, felsefe, sosyoloji, siyaset, iktisat, halkiyat, tarih, din, biyografi, mülakat, röportaj, genç kalemler ve haberler gibi başlıkları kullanır.

Türk Yurdu, aralardaki aylık kesintilerin dışında yıllara göre, günümüze kadar yedi devre geçirir. Şimdi ana başlıklar altında derginin yayın hayatındaki durumunu birlikte gözden geçirelim:

1. SERİ, 1911-1918. İlk sayı, 24 Teşrin-i sâni 1327 (1911)'de 18 x 25 ebadında çıkmaya başlar. Bu sayıda Mehmet Emin Bey'in "Demirci" şiiri, Ahmet Hikmet Bey'in "Üzümcü" hikâyesi, Can Beğ imzasıyla (Sadri Maksudi ARSAL)'ın "Büyük Millî Emeller" yazı serisinin ilki, Ahmet Ağayef (AĞAOĞLU)'ün "Türk Âlemi" başlıklı yazısıyla Yusuf Akçura'nın "Çingiz Han" tefrikasının yer aldığı görülür. Dergi onbeş günde bir otuz iki sayfalık bir forma halinde çıkar. Büyük bir ilgi görür. Çıktığı ilk günlerde biter ve ikinci baskısını yapar. Derginin imtiyaz sahibi Mehmet Emin'dir. 1911 Ağustosunda vali olarak Erzurum'a gidince, derginin imtiyaz müdürlüğü Akçuraoğlu Yusuf Bey'e bırakır 1327-1328 (1911-1912) yılları arasında derginin müdürü, Akçuraoğlu Yusuf Bey'dir. Ekim 1912-Kasım 1913 tarihleri arasında Akçuraoğlu Yusuf Bey'in Erkân-ı harb yüzbaşısı olarak Çatalca cephesinde savaşa katılmasından dolayı, derginin 3. ve 4. ciltleri Mehmet Emin tarafından çıkarılır. 1329(1913)'da 5. ciltten 1333 (1917)'te 12. cilde kadar müdür yeniden Yusuf Akçura Bey'dir. Y. Akçura, 12. cildin 12. sayısından sonra dergiden ayrılır. Dergi, 13. ciltten itibaren Türk Ocağı'nın yayın organı olarak çıkmaya devam eder. 1333(1917) yılında 13. ve 14. ciltlerde müdür, Celâl Sahir bey'dir. Ülkenin içinde bulunduğu şartlar yüzünden, Türk Yurdu 15 Temmuz 1334 (1918)'ten 1340(1924) yılına kadar yayın hayatına ara vermek zorunda kalır. 24 Teşrin-i sâni 1327-15 Ağustos 1334'e kadar -yedi yıllık sürede- dergi İstanbul'da 14 cilt, 161 sayı olarak çıkar.

2. SERİ, 1924-1931. Bu devrede dergi, Ankara'da yayımlanır. Teşrin-i evvel (Ekim) 1340 (1924)'ta 14. seneye 1. ciltle devam edilir. Yeni bir düzenlemeyle dergi 16x23 ebadında çıkar. C: 4, Nr: 21, Eylül 1926'dan sonra derginin müdürü Cemil Behçet Bey'dir C: 5, Nr: 31, Temmuz 1927'de ise müdür, Enver Kâmil Bey'dir. 1927 Eylül-28 Ocak 1928 arası, yeni bir değişikliklerle derginin ebadı 21x28 olur. 1928 Ağustosunda derginin çehresi değişmeğe başlar. Dergide Lâtin ve Arap harfleri birlikte görülür. 202. sayıda Ferit Celâl "MİLLİYET MESELESİ" adlı yazısıyla, sâdece başlığı itibarıyla Lâtin alfabesini kullanır. 204. sayıda İzzet Ulvi, Ocaklılara ithaf ettiği "SÖNMEZ ATEŞ" başlıklı şiirini tamamiyle Lâtin harfleriyle yazar. Bu şiir, Türk Yurdu'nun "Fikriyat" köşe-

sinde, Hasan Cemil'in "Lisanlar ve Edebiyat" başlıklı eski harflerle çevrili yazısıyla dikkatleri çeker. Lâtin alfabesinin bu ilk muştucularından sonra, nihayet Türk Yurdu 1929 Şubatında tamamen yeni harflerle çıkmaya başlar. Derginin başında "Türk Ocaklarının fikirlerini neşreder aylık mecmuadır" ibaresi yer alır. C: 23-25 (3-5), S: 206-230, 1929-1930 yılları arasında derginin müdürü Ferit Celâl Bey'dir. 10 Nisan 1931'de Türk Ocağı'nın kapatılmasıyla Türk Yurdu da neşriyatına ara verir. 1911-1931 yılları arasında toplam 26 cilt, 233 sayı yayımlanmış olur.

3. SERİ, 1942-1943. Derginin uzun bir aradan sonra, ilk yıllarda olduğu küçük boyda, "Türklerin faydasına çalışır. Onbeş günde bir çıkar" ibaresiyle 1 Eylül 1942'de 26. cilt olarak 1. sayıyla (Yılkı) çıkar. 15 ilkkânun 1942'ye kadar sekiz sayı ile 1943'te 27. cilde geçer. 1-15 son kânun 1943 (Koyun yılı)'te S: 1-2 ile kapanır. 1954 yılına kadar uzun süre bekler.

4. SERİ, 1954-1957. Derginin fiyatı 25 kuruştan 100 kuruşa çıkar. Temmuz 1954'te Y:1, S:1 (234), "Türk Ocakları'nın Fikirlerini Neşreder Aylık mecmua" başlığıyla neşriyatına devam eder. Ağustos 1954, S:2 (235)'de derginin sahibi: Ankara Türk Ocağı adına İzmir mebusu Halûk ÖKEREN, Mes'ûl müdürü: Avukat Aziz OCAKLIOĞLU'dur. Kasım 1954', S:238'de neşriyatı idare eden: Abdülhak Şinasi HİSAR'dır. Ocak 1955'ten Haziran 1957'ye kadar derginin sahibi: Türk Ocakları Merkez Heyeti Reisi Hamdullah Suphi, Neşriyatı Fiilen İdare eden: Abdülhak Şinasi HİSAR'dır.

5. SERİ, 1959-1968. İki yıllık bir aradan sonra, dergi büyük boy olarak çıkar, fiyatı: 250 kuruştur. Her ayın onbeşinde çıkmaya başlar. Mart 1959, s: 271'te derginin sahibi: Prof. Dr. Osman TURAN, Yazı İşleri Müdürü: Prof. Emin BİLGİÇ'tir. Temmuz 1959, S:275'te Umûmî Neşriyat Müdürü olarak Mehmet Galip ERDEM görülmektedir. Derginin 50. yılına Ocak 1960, s: 280, sahibi : Prof. Dr. Osman TURAN, Umûmî Neşriyat Müdürü: Mehmet Galip ERDEM'e giriliyor. Temmuz 1960, S:286'da derginin sahibi : Prof. Necati AKDER, Umumi Neşriyat Müdürü : Oktay EVİNÇ'tir. Mayıs 1961, S: 296, C: 3'te derginin sahibi: Hamdullah Suphi TANRIÖVER, Umumi neşriyat Müdürü: Avni YALÇINTAŞ'tır. Dergi bu sayıdan itibaren, Haziran-Temmuz 1962, S: 297-298'e kadar ara verir. Ağustos 1962, S: 299'dan Temmuz 1963'e kadar ara verir. C: 3, S:301, Aralık 1963'te derginin Umûmî Neşriyat Müdürü: Dr. Fethi ERDEN'dir. 51. yıl da böylece tamamlanır. C:3, Temmuz 1964 ile yayımına devam eden dergi, Temmuzda üç sayı birden çıkar. Kasım 1964'te 305-306. sayılar neşredilir, 52. yıl da tamamlanır. 1965'te dördüncü cilde, Ocak ayında 307. sayıyla başlanır. 1966'da 55. yıla S:319'la girilir. Mart